

BÁCSKAI HIRLAP

POLITIKAI LAP

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 12 kor. — fill.
Fél évre . . . 6 kor. — fill.
Negyed évre . . . 3 kor. — fill.

Megjelen minden **hétfőn** délelben, **szurdán, pénteken** és **vasárnap** reggel.

Egyes szám ára 8 fill.
Hétfői szám 4 fill.

Felolós szerkesztő:

Dr. CSILLAG KÁROLY.

Szerkesztőség:

Dr. Csillag Károly ügyvédi irodája, Barátok tere Manojlovics-ház
Telefon szám 119.

Kiadóhivatal:

Kossuth-utca, Vojnich-palotában
Telefon szám 42.
Nyilvter soronkint 40 fillér.

Polgári iskola.

Városunk polgári fiúiskolája „Értesítő”-jének igazgatói jelentése a következő sorokkal végződik: „A polgári iskola kizárólag a köznapis élet gyakorlati irányát tartja szem előtt, s annak érdekeit és céljait van hivatva szolgálni; de ezen nagy és felette fontos feladatát csakis a szülők, jobban a magyar társadalom meleg érdeklődése és rokonszenve, úgy a hivatott hatóságok jóakaratu támogatásával oldhatja meg. A szülők részvevése nyilvánuljon abban, hogy az eddig követett utrólletérve, a polgári iskolák felé vezető ösvényre lép; a magyar társadalom érdeklődése az iskolák mellett való agiltálásban nyerjen kifejezést; a hatóságok támogatása pedig azon anyagi áldozatokban, a melyek az iskola célszerű elhelyezését, berendezését és felszerelését biztosítanak.”

Nem kicsinylésre méltó szózat ez, mit a nevezett iskola igazgatója jelentésében hangoztat, érdemes vele bővebben is foglalkozni, annál is inkább, mivel Szabadka és vele együtt az ország számos városa, mondhatjuk: az egész ország napról-napra jobban érzi azon tarthatatlan állapot bénító hatását, mely a polgári iskolák mai szervezete, jobban mondva szervezetlensége következtében megakadályozza az ipari, kereskedelmi és más gyakorlati pályákra készülők ifjak taníttatását.

Pedig mily üdvös célja volna a polgári fiúiskolának! Nem célozom ez alkalommal a polg. iskolák célját és hasznosságát bővebben fejtegetnem, e helyett Csengery Antalnak, a polgári iskolák megteremtőjének szavait idézem: „Nem szükség ismételnem, hogy a polgári iskola, mint középiskola, a midőn ugyanazon tárgyakat tanítja is, a melyeket a tudós középiskolák alsóbb osztályai tanítanak, nem az teszi, a

mit e tudós középiskolák. A középiskolák több mást is tanítanak, a mire a középosztálynak, mely fensőbb tudományos oktatásra nem megy, nincsen szüksége. A polgári iskola éppen azért minthogy ezt a több mást, a minnek saját növendékei nem vehetik hasznát, nem tanítja, azt, a mire ezeknek szüksége van, a mint a törvény is rendeli, kimerítőbben, alaposabban, saját növendékei céljainak, érdekeinek megfelelőbben taníthatja. Míg a tudós középiskolák alsóbb osztályai mindazt, a mit tanítanak, úgy tanítják, hogy az a fensőbb osztályokban nyeri betetőzését: az új középiskola feladata, ha nem is olyan tudományos módon, az ismeretek egyes ágaiból befejezett oktatást adni.”

A polgári iskolák megteremtésekor 3 fokozatu iskolák különbözlettek meg, nevezetesen népiskolát, középiskolát és felsőbb oktatást nyújtó iskolákat. Ezen osztályozás szerint középiskolák elnevezése alatt azon iskolák értendők, melyek „a fensőbb egyetemi és műegyetemi oktatásra készítene elő.” Természetesen, ily értelmezés mellett a polgári iskolák nem voltak beilleszthetők a középiskolák keretébe, tehát beillesztették a népiskolák keretébe „mindaddig, míg a középiskolák rendezéséről szóló törvény olyan értelmezést nem nyújt a középiskolákról, amely a polgári iskolákra is alkalmazható lesz.”

Ezek után megnyugvással tekinthetünk volna a polgári iskolák jövője felé, ha még mindig nem késne a „középiskolák rendezéséről szóló törvény.” De bizony az még mindig késik és így a polgári iskolák a mai napig is a népiskolák keretében hagyatiak, a mi ugyan nem lenne a legnagyobb baj, ha annak az említett keretben való hagyásával együtt fej-

lesztéséről, izmosításáról is meg nem feledkeztek volna. De megfeledkeztek róla; senki sem, vagy csak igen kevesen törődtek vele, a miért is nemes céljának megfelelően nem élhet mai nap sem.

Sok helyen állítottak, így városunk is állított fel polgári fiúiskolát de nem látta el a megfelelő kellékekkel, nem azért, mintha nem látná be városunk intézősége azt, hogy ily iskolára városunkban szükség van; tudja, érzi egy ilyen iskola hiányát, sőt ismerve azon áldozatkészségét, melyet a közoktatás érdekében eddig is hozott, feltehető, hogy ezen életre való, oly nagy hiányt pótolni hivatott iskola érdekében is kész volna áldozatot hozni, ha

Itt elértem azon ponthoz, melylyel rámutatni óhajtok azon feltételre, mely fellétel következményeként beállana a polg. fiúiskola igazgatójának óhaja, hogy a szülők, kik gyermekeiket a gyakorlati pályákra szánták, a polgári iskolák felé vezető ösvényre lépnének, a hatóságok pedig anyagi támogatással biztosítanak a polgári iskolák célszerű elhelyezését, berendezését, felszerelését.

. Ha t. i. a polgári iskolák rég óhajtott és égetően szükségessé vált reformja, a 7 osztályu polgári iskola életbe léptével látják a szülők, hogy a polgári iskola végeztével oly sok gyakorlati életpálya nyílik gyermekeik számára, e mellett a 7 osztályt végzett ifjak önkéntességi jogot nyernek, a nélkül, hogy kénytelenitnének gyermekeik a gymnasium, vagy a reáliskolában az 5 életcéljukhoz szükséges tudomány-ágakkal foglalkozni, míg amott a nekik szűcségeseket céljuknak megfelelően tanulhatják, akkor nem riadnak vissza a hatóságok nagyobb anyagi áldozatoktól sem.

Dr. Heiszler J. orvostudor

vizgyógyintézete Szabadkán, Mária-Cerézia-park. (Vasut mellett.)

☞ Lakás: Eötvös-utca Csillag Béláné-féle ház. ☜

Mérsékelt árak. ☜ ☜ ☜ Nyáron át frissítő fürdők.

Gyógymodok: massage, vizkúra, villanyozás, begönggyölés általi izzasztás és gőzfürdők, továbbá orvosi torna. — Javalva van: az idegbetegségeknek mint: idegesség, ideggyengeség, hysteria, epilepsia, főfájás és szédülésnél, agy és gerinczagy bántalmaknál. — A légző szervek betegségeinél: Tüdőhurut, idült hörghurut és nehézlégzésnél (asthma.) — Gyomor és bélbajoknál, alhas pangásoknál. — Az izmok betegségeinél: rheuma és köszvény

Többször volt alkalmunk Szabadka város közoktatásügyét mindenkor szíven viselő főispánjának és polgármesterének azon határozott kijelentését hallani, mely szerint a már fennálló polgári iskolának fejlesztését nem szünnék szem elől téveszteni, de kell várni, míg a polgári iskolák tervbe vett reformja eldől. Ha u. i. létrejön a 7 osztályú polgári iskola, úgy a hatóság kibővíteni szándékozik, ellenkező esetben pedig kereskedelmi iskolával egybekapcsolni tervezik a már fennálló 4 osztályú polgári iskolát.

Tehát — mint látható — a többször említett reform késedelmén mulik nemcsak a városunk által fenntartott de az ország számos polgári iskolájának fejlődése is. Hogy azonban ezen reform már csak idő (reméljük, hogy rövid idő) kérdése, kitűnik Dr. Wlasich Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszternek a költségvetés tárgyalásakor tett nyilatkozatából. E nyilatkozatból meggyőződhetünk, hogy a miniszter komolyan akarja a polgári iskolák reformját és hogy a reform-törvényjavaslatnak az országgyűlés elé való vitelét csak még a kvalifikációs törvény módosítása és leginkább az önkéntesi jog kinyerése késlelteti.

Tehát nem csak a nagy közönség, de maga a vallás- és közoktatásügyi miniszter is helyesli a reform eszméjét; tartsunk össze, legyünk rajta, hogy a saját jól felfogott érdekünkben a fennebb említett késleltető okok minél előbb elháríttassanak és így minél előbb testet öltösson a reformált polgári iskola. Iparkodjunk ez eszmének minél szélesebb körben való terjesztésére minél több hivatást szerezni.

Sürgessék a törvényhatóságok a reform életbeléptetését. Képviselők, a a jövő ciklus képviselőjelöltjei vegyék programjukba a polgári iskolák újjászervezését. Hálásak lesznek érte a szülők, kik a gyakorlati pályákra szánt gyermekeiket az ő céljuknak megfelelő oktatást nyújtó iskolákban taníthatják.

Legyen úgy, mint a hogy cikkem elején idéztem: a magyar társadalom érdeklődése a polgári iskolák (még pedig a reformált polgári iskolák) mellett való agitálásban nyerjen kifejezést.

Különfélék.

Látogatás Sz. Prielle Kornéliánál.

Ritkán ért olyan öröm, mint mikor a szabadkai kör azzal tisztelt meg, hogy egy barátom társaságában a Palicson nyaraló nagy művésznőt egy e hó 20-án rendezendő hangversenyre való fellépésre kérjem fel.

Miután névjegyünket beküldtük, valami megmagyarázhatlan izgatottságot, ami nagy-

ban hasonlított a lámpalázhoz, éreztem. Szememmel szembe állni a jelenkor legnagyobb és legfeszítettebb művésznőjével, kezét csókolhatni annak, akit egész Magyarország lelke csodálattal és a szeretet minden jelével elhalmoz.

Belépve a nagyasszonyhoz, sietve jött elének és mindkét kezét nyújtotta ödvözlésünkre, majd kedves fenyegetéssel mondta, hogy hát „az ilyen öreg asszonyt keressük fel, mikor annyi érdemes fiatal tehetség van,“ amire nagyon természetesen csakis tiltakozással felelhetünk.

Székel megkínálva, megkezdődött az az érdekes beszélgetés a mely életem egyik legszebb emléke marad.

Elképzelhetetlen valami, abban a korban és a nagyművésznő maga festette jelen lelki állapotában ez a szellemi frissesség, az eszméknek oly gyors egymásutánban és olyan színpompában történő megnyilatkozása, mint az a nagyasszonynál a látogatót megcsapja, lebilincseli és észrevétlenül rabjává teszi.

Beszéltünk többek között a színházi lámpalázról, amivel különben a nagy asszony érvelt a fölépés ellen.

— A korral együtt a lámpaláz is növekszik, — mondta a nagy művésznő, míg fiatal korunkban olyanok vagyunk, mint a moly-pillék, nem törődve a lámpa perzselő melegével, folyton körülörpökdjünk, ha talán meg is perzseljük szárnyainkat, vagy éppen el is égünk, de később bizony óvatosabbak leszünk és mindig több és több izgatottság vesz rajtunk erőt, ha a közönség elé kell lépünk.

Azon megjegyzésekre, hogy egyedül a nagyművésznő lehetne fölépése esetén a hangverseny „starja“, névetve mondta, hogy

— Az a star olyan magasan van ő fölött, hogy szabad szemmel ki sem vehető.

— Sőt ellenkezőleg nagyságos asszonyom, olyan közel van, hogy láthatni a ragyogását, amint gloriaként övezi a fejét.

— Kis kópé, milyen ügyesen betanulta a mondókáját, felelte az ő édes kacagó hangján, amely belopja magát a szívbe, édes derűt, tiszta örömet árasztva el abban.

Végre a nagy művésznő talán megkapva annak a nagy szeretetnek az ecsetelésétől, a melylyel Szabadka közönsége az ő nagy személye iránt viasztetik, elhatározta magát hogy a fölépése ügyében még beszélni fog a szintén Palicson nyaraló neves íróval *Kobor Tamással*, a kitől esetleg valami fölolvasni valót kér, mert amint mondá:

— Én már 20 évnél több ideje nem léptem fel színpadon kívül sehol és látssá, úgy félek, hogy elkap az én gége bajom és akkor nem tudok ám tovább beszélni.

— Akkor abba hagyja nagyságos asszonyom.

— Hogyne, hogy aztán kidobjanak, felelte kacagva, de hát mint mondtam, beszélni fogok Koborral és akkor megadom a végleges választ, addig pedig növezzék meg jobban a hajajak, hogy jól megbizálhassam, mert hát ilyen öreg nénekem nem akarnak békét hagyni. Az ajtóig kísért bennünket a nagyasszony és mi egy feledhetlen látogatás emlékével távoztunk.

Talán még az a siker is koronázza látogatásunkat, hogy alkalma lesz Szabadka közönségének a nagy művésznőt szemtől szembe láthatni és ünnepelhetni. H. G.

— **Rajz kiállítás.** Csóvnyá Ilona szabadkai lakosnő a soproni képzőművészeti akadémia 1-ső

éves növendéke szombaton és vasárnap a „Pest szálloda“ nagytermében kiállítja rajzait. A rajzokat ma alkalmunk volt látni és igazán megleptek bennünket azok. Rendkívüli tehetség van abban, aki természet után ily szép rajzokat készít. Érdekes lesz megtekinteni a rajzokat, a kiállításra felhívjuk olvasóink figyelmét.

— **Távirda hivatal Palicson.** Szabadka város tanácsa kérvényt intézett a temesvári posta és távirda igazgatósághoz, hogy Palicson posta és távirda hivatalt létesítsék. A posta igazgatóság hajlandó a távirda állomást létesíteni, ha a város biztosítja 400 korona nyers bevételről. A legutóbbi tanács ülésen azt a feltételt elfogadták és nem sokára Palicson távirda állomás lesz.

— **Az „elszerencsétlenettek“ hangversenyének — utóhangja.** Egyik helybeli Friss Újságban, a *hírek rovatában* válaszol néhány rendezője az „elszerencsétlenettek“ — bizottságának arra a kérdésünkre, hogy vajon mi jutott az árvának a megtelt színház és a *felülfizetések* jövedelméből? Válaszuk classikusan rövid: tiszta jövedelem semmi! Ezt a classikus választ olyan formában adják, hogy hát mi *személyeskedésből* (!) holgyatjuk a dolgot, amihez tulajdonképen semmi közünk. — No lám. A nyilvánosságunk, a közönségnek semmi köze ahhoz, hogy az ő — jótékony célra adott — koronái hova fordítottak! Nem addig van az uraim. Ha a számadásba hiba nem csúszott: bizony le kell számolni a nagy közönség előtt. Nagyon illetékes helyen kértek fel bennünket arra, hogy számolassuk meg önöket. Aztán meg az asztaltársaságunk — ha van olyan — jóhirneve is megköveteli a tiszta munkát. Dehogy személyeskedünk, annyira nem, hogy azt se tudjuk, ki volt a pénz kezelő és ki volt az ellenőr.

— **Mentők a törvényszék fogházában.** Mentőink ma délután a kir. törvényszék fogházában jártak. Vizsgálati fogolyt vittek ki a kórházba, aki 3 hónap előtt Ó-Kanizsán meggyilkolta feleségét és önönmagának a nyakát elvágta. Sebe ugylátszik komplikálódott és a kórházba kellett szállítani.

— **Eltűnt brilliánt gyűrű.** Tegnap délután Palicson a fürdőben egy urinőnek újjáról véletlenül lecsúszott egy 300 korona értékű brilliánt gyűrű, mely a vízbe gurult és nyomtalanul eltűnt. A rendőrség keresi a gyűrűt, de eddig eredménytelenül.

— **Kifosztott vendég.** Gubicza József ötörmősi koresmáros az éjjel Szuvajesics Obrád koresmájában halt meg, s mikor reggel felébredt, arra a tapasztalatra jutott, hogy mellényzsebéből 80 korona készpénz és ezüst órája hiányzik, a miért is ma délelőtti panaszt tett a rendőrségnél, mely megindította a nyomozást ebben és ugyanitt történt még egy lopási ügyben is.

— **A budapesti m. kir. állami felső ipariskolában** (VIII. ker. Népszínház-utca 8. szám) a beiratás szeptember hó első napjától 5-ik napjáig tart. Az intézetnek négy szakosztálya van n. m. a gépészeti, vegyészeti, fém-vasipari és faipari szakosztály. Rendes tanuló felvételnél: a) kik a polgári iskola, gymnasium vagy reáliskola négy alsó osztályában jó osztályzatú bizonyítványt nyertek a magyar nyelvű, számításból s algebrából, a mértanból és mértani rajzból. b) iparossegédek és azok, kik a megjelölt tantárgyakból a felvételi vizsgálatnál kellő készenlétséget tanúsítanak. A vegyészeti, fém-vasipari és a faipari szakosztályba az alsófokú ipariszola

harmadik osztályát jó sikerrel végzett iparossegédek is felvétetnek rendkívüli tanulóknak. Általában megkíváncsiáltak, hogy a belépni kívánó növendék az általa választott szakközpontbeli iparágban már előre gyakorlatot szerzett s legalább is azon két havi nyári szünet alatt, a mely után az ipariskolába akar lépni, a gyakorlatban foglalkozott legyen s ezt hatóságilag igazolja. A beiratkozásnál bemutatandó iratok: az elvégzett középiskolai osztályokról szóló összes bizonyítványok, a hitelesített gyakorlati bizonyítvány, himlő oltási bizonyítvány. A beirattási díj egész évre 4 kor.; a tandíj félvenként 20 korona. Az igazgatóság készséggel ad bővebb felvilágosítást.

— **Ördögös ember.** Egy bűvész és művésztársaság érkezett városunkba, mely előadásait ma a Nemzeti szálloda kerthelyiségében, csülörtökön pedig Palicson tartja, ennek a társaságnak a feje, a nagy mestere Sauterleig József, kiben igazán ezer féle tehetség lakik. Különösen az imitáció terén ért el nagy sikereket. Tizenkilencz módon és tormaiba tudja változtatni az alakját. Tegnap egy tréfát csinált egyik helybeli kávéházban, be ment hosszú hajjal bajusszal, leült a sarok asztal mellé és a pinczértől fekete kávéért kért, mire a pinczér a fekete kávé elhozta, az asztalnál egy rövid haju bajusztalan embert találván, szidta az eltávozott hosszú haju bajuszos vendéget. Erre a színész arcu kopasz száju ember egy capuczinert kért, de mire a pinczér kihozta a capuczinert, akkor már egy fincses lengyel zsidó ült az asztalnál. A pinczér csak akkor vette észre, a tréfát amikor az egész kávéház kaczagott.

— **Szénasavas fürdők Szabadkán.** Dr. Heiszler J. orvostudor vizgyógyintézetét szénasavas fürdőre is berendezte. A szénasavas fürdők szívbetegségeknek és a véredényrendszer megbetegedésénél kiválóan jó gyógyhatásuak. Ezen új gyógyeszköz városunkban nagy vimány, mert ezáltal megvan adva a mód arra, hogy a szív megbetegedéseiben szenvedők idehaza gyógykezeltetik magukat a legmodernebb s a leghatásosabb gyógy-móddal. Midőn örömlüknek adunk kifejezést ezen orvosi körökben feltűnést keltő jó gyógymódnak városunkban való meghonosulásán egyszermind t. olvasóink b. figyelmét felhívjuk ezen körülményre.

Jelenet a városi házipénztárban.

Mamuzsich Ágoston mint főellenőr.

Tegnap délután 1 óra tájban Mamuzsich Ágoston városi biz. tag felment a városi házipénztárba és követelte, hogy mutassák meg neki a pénztári állapotot. A pénztárnok ezt megtagadta és bekérte a polgármestert aki higgadtan arra figyelmeztette Mamuzsich Ágostont, hogy kérvényezheti és 24 órán belül elintézi a kérvényt. A biz. tag nem tájékozott, amiért is Vojnich alkaptányt hívták fel, aki távozására hívta fel a házipénztár kellemetlen vendégét aki hosszas vitatkozás után eltávozott.

Mamuzsich Ágoston: Jó napot kívánok!

Pénztárnok: Jó napot, tessék helyet foglalni, mivel szolgálhatunk?

— Hát kedves barátom a pénztárt jöttem megvizsgálni, mert úgy hallottam, hogy sok pénz hiányzik abból.

— Bocsánatot kérek, de nem mutathatom meg, mert a pénztárt csak a főispán vagy a polgármester vizsgálhatja meg tanácsi engedély nélkül.

— Mi közöm nekem a maga főispánjához vagy a polgármesteréhez, én városi bizottsági tag vagyok nekem jogom van ehhez; úgy látszik maga is a bandához tartozik, szép dolog, már nincs ember a városházán aki ne lenne korrumpálva.

— Nagyon sajnálom de nem tehetek eleget kívánságának. Miska szóljon a polgármester urnak!

Miska: Igenis.

(A polgármester belép, néma csend, kérdő tekintetek.)

Mamuzsich Ágoston: Péits barátomtól kértem, hogy mutassa ki nekem a házipénztárnak mai állapotát, azt az ön engedélye nélkül nem akarja megtenni, ha önöknek nincs félni valójuk, hát mutassák ki, hogy mennyi pénzkészletük van.

Polgármester: Tanácsi engedély nélkül nem áll jogunkban senkinek sem megmutatni, tessék a tanácshoz kérvényt beadni 24 óra alatt elintéztetem.

— Majd megmutatom én maguknak, hogy nem fogják a város vagyonát elprédálni, a kormánybiztosnak megmutatják majd a pénztárt. Nem úgy van az kedves barátom a hogy ön gondolja, nem engedjük meglopni a várost, már eddig is sok pénzt költött el a polgármester ur felhatalmazás nélkül. Majd meg-látjuk k. barátom, mi lesz ennek a vége; követelem, hogy megmutassák!

— Mindenért felelek és bármikor rendelkezésre állok minden dologban amit tettem.

— Tudom, majd meglátjuk, hogyan számolnak el.

(Időközben megérkezett Vojnich rendőr alkaptány.)

Vojnich kap.: Felkérem az urat, hogy távozzék.

Mamuzsich Ágoston: Ugyan ne pózoljon itt kedves barátom, hm, vagyok én olyan ur mint maguk.

Mamuzsich polgármester: Hagyja kapitány ur talán magához tér.

(Mamuzsich Ágoston a pénztárban fel s alá járkál.) Nem lesz itt ön sokáig polgármester kedves barátom, elég volt már ebből a rendszerből, együtt fog menni a főispánjával aki sokat elnéz magának

(Az ajtóban.) Jó napot polgármester ur! Polgármester: Jó napot!

Elleste: *Oroszlán.*

Réthy Laura hangversenye.

Fürdő-hangversenyekről az az általános meggyőződés és hát többször méltán, hogy azok az üdülő vendégek boszantására csinálódnak. Mert hangverseny csak teremben képzelhető el, már pedig legyen bár a terem hűtő apparátussal ellátva: kánikuában csak izzad ott egy csomó ember. Hanem hát majd mindig illik elmenni a fürdőhangversenyekre. Az „illik“ okát hamarjában nem tudnám megtalálni, de meg hogy úgy van, bizonyítja szép hazánk ezeregynehány fürdőjében — keveset mondok — egy szezonban lezajló ötezer hangverseny.

A mi szép Palicsunk hovatovább világfürdő lesz. Fényes plakátok díszítik ma már az összes európai nagy pályaudvarokat, ezek a plakátok Palics szépségeit hirdetik írásban és képekben. És ha már neves fürdő, a hangversenyeknek sem szabad hiányozni.

No, de lesz is bennük része a palicsi közönségnek csak, győzze — hidegvérrel.

Vasárnap volt Réthy Laura urnő hangversenye ez már elmúlt, lehet róla igazságosan írni. A igazság pedig az, hogy nagyon szép volt.

Intelligens nagy közönség töltötte meg a nagyvendéglő termét.

Egy hedves óra emlékével távozott a szép közönség a teremről és meglátszott rajta, hogy ilyen hangversenyt még a legforróbb nyárban is érdemesnek tart végig hallgatni.

A művésznő előbb néhány régi magyar dalt énekelt *Piros Józsi* zenekarának kíséréte mellett majd Fausztból az „Ékszer“-áriát adta elő utolsóinak Arditi „Cók“ keringőjét hallottuk. Ugy az opera áriát, mint a keringőt dr. Brenner József kísérte elegánsan és biztos tudással.

A művésznőt nem akarom felfedezni, az ő gyönyörű szép hangja, énekművésze, diskkrét előadása csak a mi közönségünk előtt ismeretlen, mi úgy emlékszünk csak rá, mint egy kezdő színészre, aki ma a vidék első és legdrágább primadonája és ki ma-holnap az opera tagja lesz. Zajos tapsokkal, újrázással dicsérte a közönség a művésznőt.

A művésznő után elsősorban emlékeztem meg a mi elite társadalmunk legbájosabb dilettans művésznőjéről Szabados Iionka urhölgyről, ki végtelen bájjal, kedves természetességgel adta elő Makai „Szerenád“ című monológiát.

Dr. Hajnal József Médertől énekelt nagyon szépen néhány magyar dalt. Csengő tenor hangja meglepte a közönséget és újra kívánta hallani, ami a legszebb elismerés.

A művésznő férje Rudnyánszky Gyula a jeles költő ötletes strófákat olvasott fel a fürdőzészről állandó derűtségben tartva jóízű szellemes versével a közönséget.

Törvényszék.

A bácsmartonosi takarékpénztár panamája.

(Törvényszéki főtárgyalás.)

Szabadka, 1901. július 9.

Bonyadalmas bűnperben tartott két napon át főtárgyalást a szabadkai kir. törvényszék. A bácsmartonosi takarékpénztár és hitelszövetkezet panamájáról volt szó, amely 1898. év elején nagy port vert fel az egész megyében.

Glücksthal Nánán a vezérigazgató és *Kohn Jakab* könyvelő a vezérigazgatót és könyvelőt együttesen lopták és csalták a pénztézetet hamis mérleget készítettek, hamis váltókat számítottak le, úgy, hogy mikor rájöttek a mezejett szakértői vizsgálat után 31406 kor. 10 fillér hány mutatkozott.

A bácsmartonosi takarékpénztár vezérigazgatója *G. Glücksthal Nánán* és könyvelője *Kohn Jakab* együtt működtek a pénztézetben öt éven keresztül rendszeresen űzték a sikkasztást, míg nem 1898. április 28-ikán, mikor a pénztézet könyvelőt váltóztatott *Sachtz Józsefet* vette könyvvezetőnek, arra a tapasztalatra jutott, hogy a könyvek és a mérleg teljesen meg vannak hamisítva amiért is a vezérigazgatót elcsapták és a helyébe *Eremics Vajkót* választották meg.

Az új vezérigazgató és könyvelő hozzálátta a könyvek rendezéséhez s azt tapasztalták, hogy a leltár könyv, a pénztári napló, a betéti főkönyv a főkönyvek hamisan ve-

zelettek; hamis leltár, mérleg és zárszámadás készített.

Tapasztaltatott továbbá, hogy Setyerov István és Jancsik Lyuba néven 299 és 350 frtos váltó szerepel.

A takarékpénztár vezérigazgatója ekkor sikkasztás és okirathamítás miatt feljelentést adott be a szabadkai királyi törvényszékhez Glücksthal Náthán és Kohn Jakab ellen.

A vizsgálat megindult, melynek folyamán konstatáltatott, hogy a hiányzó összeg 31,406 korona 10 fillért tesz ki. A szakértői vélemény szerint a sikkasztás akként volt elkövethető, hogy a kamatfizetést, a törlesztéseket a könyvelő kezelte és az összegeket nem szolgáltatotta be a pénztárba, a fizetéseket a pénztári naplóba nem vezette be. De nemcsak itt, hanem a betéteknél is követte el hamisításokat, nevezetesen: a betéteket nem vezették be és a mérlegben sem tüntették ki, hogy 23,484 korona 10 fillért hiány mutatkozott, a mérlegben pedig 8000 korona koholt kötelezvény szerepel.

A takarékpénztár részvényesei föltétlen bizalommal viseltettek a vezérigazgató és könyvelővel szemben, mert évenként szép nyereséget mutattak ki és így megfelelő osztalékokat kaptak.

A vizsgálat folyamán az igazgatósági tagok nehogy a takarékpénztár kárt szenvedjen 17.400 koronát letétbe helyeztek, Glücksthal Náthán rokonai pedig 12.000 koronát fizettek le helyette. Így tehát a pénztárat kárt nem szenvedett.

Ebben a sikkasztási ügyben tartott tegnap és ma főtárgyalást a szabadkai kir. törvényszék.

Mindkét vádlott ellen a sikkasztás miatt emelt vádat a takarékpénztár igazgatósága megszüntetni kérte, így tehát csupán okirat hamisítással voltak vádolva.

A tárgyaláson Marian Miklós törvényszéki bíró elnökölt, bírák voltak Emanuel Győző és Dr. Hajnal József. A vádhatóság képviselőjében Dr. Joczics Milorád volt jelen. Glücksthal Náthán vádlottat Dr. Szilasi Fülöp Kohn Jakabot Dr. Vécsi Emil ügyvédek védtek.

Első sorban a könyvek meghamisítására vonatkozó részt tárgyalták. Kohn Jakab vádlott elmondta, hogy 1897 óta volt a pénztárat alkalmazottja, havi 50 korona fizetése volt, később évi fizetésül 1200 koronát kapott. Beismerte, hogy a könyveket, mérleget, leltárt és zárszámadásokat hamisította és tette mind ezt Glücksthal tudomásával és hozzájárulásával. Az összegeket hamis utalványokkal vették fel a pénztárból és az elsikkasztott összegből Kohn egy harmad részt, Glücksthal kétharmad részt kapott.

Glücksthal Náthán tagadta az ellene felhozott bűncselekményt és, hogy tudott volna a könyvelő manipulációjáról.

A leltárt, mérleget és zárszámadást a könyvekből Kohn diktálta neki, ő bizott benne és nem gondolt arra, hogy bűnös uton halad.

A tényállás kiderítésére husz tanult hallgattak ki, nevezetesen az igazgatóság s ellenőrző bizottság tagjait, a kik közönséges paraszt emberek, elodták, hogy semmit sem tudtak az igazgatónak a könyvelőnek bűnös manipulációjáról, a sikkasztásra nem jöhettek rá, mert a könyveléshez nem értenek. Szakértőkül Sachicz Józsefet és Mucsy Györgyöt hallgatta ki a törvényszék.

A váltóhamisításokra a szakértők kiballgatása után tértek rá.

Ezútan az írásszakértők véleményeit olvasták fel. Vád és védbeszédre és ítéletre csak holnap kerül sor.

Szerkesztőnk távollétében a szerkesztésért felelős:

BRAUN HENRIK.

Kőmives Vállalkozók figyelmébe!

Kavics-homok 100 kgr. 80 kr.
Kavics 80 „
Egy egész vagon $6\frac{1}{2}$ köbm. 40 frt.
Román cement 100 kgr. 1 frt. 40
I. Portland 2 „ 70

**1 t. palicsi fürdőzők kényelmére
hetenként kétszer vágott-fa 1 frt. 20.**

Faszenet zsákban súly szerint 1 kgr. 3.5 kr.
Egy öl fa helyiárhoz . . . 1 frt. kivitel:

Braun Herman fiánál,

Telephon 122.

Szabadkán.

JÓ ES OLCÓSÓ ÓRAK!

3-évi jótállással privát vevőknek

KONRAD JÁNOS
óragyára, arany, ezüst és ékszer
árak szállító-háza.

BRÜX (Csehország)

Jó nickel-rem.-óra 3.75

Valódi ezüst rem.-óra 5.80

Valódi ezüst lánc 1.20

Nickel ébresztő óra 1.95

Cégem a cs. és k. birodalmi
mennyel van kitüntetve, számtalan
arany ezüst kitüntetési érem valamint
ezernyi elismerő levél van birtokomba.
Képes árjegyzék ingyen és bérlet.

Figyelem!

Az angol-bur háboru kitörésével a transzváli gyémánt bányák briliáns kivitelét megszüntették, minéltoigva ennek értéke roppant magasra emelkedett. Most, hogy a háboru befejezést nyer, a kivitel megkezdődik és a briliáns áru értéke nagyon csökkeni fog.

A kinek eladó briliáns kövekkel kirakott ékszerei vagy zölogezéduái vannak, azokat a legmagasabb áruban vásárolom.

Mayerhof F.

Szabadka, Kossuth-u., a Nemzeti-szállodával szemben.

Szobafestő,

mázoló,

aranyozó,

czimfestő

és minden e szakmába vágó munkát ellodag a legegyszerűbb és a legdzsesebb kivitelben, ugy hely n mint vidéken

Kladek Kázmér

Szabadkán, III. Bercsényi-u. 669/a. sz.

Gyors és pontos elkészítés!

Apró hirdetések.

Az apró hirdetések előre fizetendők.
Minden apró hirdetés beiktatása legfőbb 50 fillérbe kerül és 15 szó lehet, minden további szó 4 fillért vastagabb betűből 8 fillérbe kerül. Ertesítéseket a kiadóhivatalad; levélbeli kérdésekhez válasza való bélyeg melléklendő.

Előnyös

haszonbérlet

Eszéktől 20 percnyi távolságra fekvő u. n. „Livana“ birtok mely áll 364 kat hold elsőrendű szántóföld és nagyszabású gazdasági épületekből f. é. október 1-től 6 évre haszonbérbe adatik. Bővebb értesítést ad: Kunetz Ignác.

Bérbe adó!

Emeleti nagyobb urilakás és néhány bolthelyiség

Kunetz Ignác.

40 kapa 4 éves szöllő

Kelebia állomás atellenében elado. Tudakozodhatni ott helyben vagy Szegeden Margit u. 4.

Bélyeg-jegyek

és váltó-úrlap megrendelések

100 darabonként egy okoronáért kapható

Krausz és Fischer
könyvnyomdájában.

Jrodába vagy Zakarékpénztárba

ajánlkozk Budapesten a felső kereskedelmi tanfolyamot, kitünő sikeres levezelt most végzett kisasszony, magyar német leveleződi gyorsírászat és könyvvitel, valamint a Yost gépet kitünően kezeli. — Czím a kiadóhivatalban.

Angol stilben készült

HÁLO SZOBA

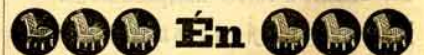
és renesans stilben

Ebédlőszoba

butor eladó

SEPCSITS LAJOS asztalosnál,

VI. k. Halasi-ut 203. sz.

Fischer Henrik

kárpitos, díszítő, első szabadkai kivilágítási vállalkozó e közönszö Kazinecy (Gombkütő) utca 92. sz. özv. Bilitzkyné házában.

Értesitem a nagyérdemű közönséget és az egyleteket, hogy Padler Dániel tánczmeisterrel és Padler B.-vel soha semmiféle üzleti összekötetésben nem voltam és jelenleg sem vagyok és nevetem az üzlet vállalatnál nem használhatja

Egyben értesitem a nagyérdemű közönséget és az egyletek tek. elnökséget, hogy elvállalok ezentul is kivilágítást, bármilyen alkalomakkor díszítést és bálakra, lakadalmakra, házmulatságokra; estélyekre kiküleszünk zászlókat, izmionokat, iampionokat, fáklyákat és minden a díszítéshez szükséges tárgyakat.

A közleg képviselőválasztásokra szükséges minden nagyságu zászlók és jelvények készítését elvállalalm gen jutányos áruban.

Átkötözésspél butorcsomagolást valamint kárpitos munkát javításra is elfogadok a egolcsobb áruban ugy helyben mint vidéken.

Kérem a n. é. közönség szives pártfogását.

